

Thực hiện chính sách hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo của Thành phố Hà Nội

Bùi Thị Hồng Hà*

Nhận ngày 11 tháng 4 năm 2022. Chấp nhận đăng ngày 18 tháng 6 năm 2022.

Tóm tắt: Trong những năm qua, với chủ trương coi khởi nghiệp sáng tạo (KNST) là động lực phát triển kinh tế - xã hội, Thành phố Hà Nội đã ban hành nhiều chính sách hỗ trợ KNST, hình thành hệ sinh thái khởi nghiệp của Thành phố, đẩy mạnh cải thiện môi trường đầu tư kinh doanh, tạo mọi điều kiện thuận lợi cho KNST phát triển. Tuy nhiên, hoạt động KNST của thành phố Hà Nội vẫn còn hạn chế, chưa tương xứng với tiềm năng, lợi thế của Thủ đô. Qua phân tích thực trạng triển khai chính sách hỗ trợ KNST của Thành phố Hà Nội, bài viết chỉ ra những hạn chế và nguyên nhân, từ đó đề xuất các giải pháp nâng cao kết quả thực hiện chính sách trong thời gian tới.

Từ khóa: Chính sách hỗ trợ, startup, khởi nghiệp sáng tạo, Hà Nội.

Phân loại ngành: Chính sách công và quản trị công

Abstract: Implementing the orientation of considering innovative start-ups to be a driving force for socio-economic development, in recent years, the city of Hanoi has issued a variety of policies to support startups, forming its startup ecosystem, accelerating the improvement of the investment and business environment to foster innovation. However, the development of startups is still limited, not commensurate with the city's potential and advantages. The paper analyses the current situation of policy implementation supporting startups in Hanoi, pointing out limitations, thereby proposing solutions to improve the effectiveness of policy implementation in the upcoming future.

Keywords: Support policy, startup, innovative start-up, Hà Nội.

Subject classification: Public policy and administration

1. Đặt vấn đề

Với vai trò là các doanh nghiệp có thể tạo ra động lực phát triển nền kinh tế trong kỷ nguyên kinh tế số và cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0, doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo (KNST) nhận được nhiều sự quan tâm và các biện pháp hỗ trợ phát triển từ phía Nhà nước cũng như xã hội.

Với vị thế là Thủ đô, là đầu não chính trị và hành chính quốc gia, trung tâm lớn về văn hóa, khoa học, giáo dục, kinh tế, Hà Nội có lợi thế trở thành trung tâm đổi mới sáng tạo của cả nước. Nhằm tích cực hưởng ứng tinh thần “Quốc gia khởi nghiệp” do Thủ tướng Chính phủ phát động và mục tiêu khơi dậy tinh thần KNST là một trong những nhiệm vụ chiến lược cho phát triển Thủ đô, Hà Nội đã và đang triển khai nhiều giải pháp đột phá, góp phần cải thiện môi trường đầu tư kinh doanh, tạo điều kiện thuận lợi cho các doanh nghiệp KNST trên địa bàn phát triển. Các hoạt động KNST của Thành phố thời gian qua, mặc dù đạt được những hiệu quả ban đầu, vẫn chưa phát huy được những lợi thế, tiềm năng về vị trí, nguồn nhân lực vốn có của Thủ đô. Xuất phát từ thực tiễn trên, bài viết phân tích thực trạng triển khai chính sách hỗ trợ KNST của Thành phố Hà Nội, chỉ ra những tồn tại, bất cập, từ đó đề xuất khuyến nghị nâng cao kết quả hoạt động hỗ trợ trong thời gian tới.

* Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Email: honghabt@gmail.com

2. Thực trạng thực hiện chính sách hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo của Thành phố Hà Nội

2.1. Chính sách hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo của Thành phố Hà Nội

Ngày 18/5/2016, Quyết định số 844/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Đề án “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến 2025” (Đề án 844) được ban hành, đã đặt nền móng cho các chính sách hỗ trợ đối với KNST ở cấp trung ương và địa phương. Nhằm hiện thực hóa chủ trương của Chính phủ và xây dựng Hà Nội trở thành trung tâm KNST của cả nước, nơi kết nối các nguồn lực của hệ sinh thái, khuyến khích tinh thần KNST trong cộng đồng, ngay từ năm 2018, Ủy ban nhân dân (UBND) Thành phố Hà Nội đã ban hành Quyết định số 4665/QĐ-UBND thực hiện Đề án “Hỗ trợ khởi nghiệp trên địa bàn Thành phố Hà Nội đến năm 2020”; Quyết định số 5742/QĐ-UBND ngày 29/12/2020 phê duyệt Đề án “Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa trên địa bàn Thành phố Hà Nội giai đoạn 2021-2025”; gần đây nhất là Quyết định số 4889/QĐ-UBND về Hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo trên địa bàn Thành phố Hà Nội giai đoạn 2019-2025. Trong khi các Quyết định số 4665 và 5742 chỉ đề cập một phần về KNST thì Quyết định 4889 (sau đây gọi là Đề án 4889) là chương trình duy nhất của Hà Nội đến nay tập trung vào hỗ trợ KNST.

Mục tiêu tổng quát của Đề án 4889 là hoàn thiện và phát triển hệ sinh thái KNST trên địa bàn Thành phố Hà Nội; tạo lập môi trường thuận lợi để thúc đẩy, hỗ trợ quá trình hình thành và phát triển các loại hình doanh nghiệp có khả năng tăng trưởng nhanh dựa trên khai thác tài sản trí tuệ, công nghệ, mô hình kinh doanh mới. Hoàn thiện các cơ chế chính sách nhằm hỗ trợ, phát triển hoạt động KNST trên địa bàn Thành phố, góp phần thúc đẩy tăng trưởng kinh tế Thủ đô nhanh và bền vững. Mục tiêu cụ thể của Đề án 4889 xem Bảng 1.

Sở Kế hoạch và Đầu tư Hà Nội là cơ quan đầu mối, được thành phố giao nhiệm vụ nghiên cứu, xây dựng và triển khai Đề án và chính sách liên quan đến KNST; Sở Khoa học và Công nghệ, Sở Thông tin và Truyền thông chủ trì thực hiện các nhiệm vụ đã phân công cụ thể trong Đề án.

Bảng 1: Mục tiêu cụ thể Đề án 4889

TT	Nội dung	Mục tiêu cụ thể
1	Hệ sinh thái	Hình thành mạng lưới hỗ trợ KNST của Thành phố.
2	Truyền thông, thay đổi nhận thức và phát huy tinh thần về khởi nghiệp và KNST	Cổng thông tin khởi nghiệp của Thành phố
3	Trung tâm Đổi mới sáng tạo và Khởi nghiệp	Xây dựng Trung tâm Đổi mới sáng tạo và Khởi nghiệp của Hà Nội
4	Số lượng vườn ươm doanh nghiệp, không gian khởi nghiệp	Hỗ trợ 2-3 vườn ươm, không gian khởi nghiệp
5	Số lượng quỹ đầu tư KNST tư nhân	Khuyến khích hình thành từ 3 đến 5 quỹ
6	Số lượng Doanh nghiệp/Dự án KNST	Đến hết năm 2025: Hỗ trợ phát triển 500 dự án KNST; 150 doanh nghiệp KNST thương mại hóa được sản phẩm, trong đó ít nhất 20% doanh nghiệp gọi được vốn thành công từ các quỹ đầu tư mạo hiểm, thực hiện mua bán và sáp nhập với tổng giá trị ước tính khoảng 500 tỷ đồng.

Nguồn: Tác giả tổng hợp

2.2. Kết quả đạt được

(1) Truyền thông KNST và xây dựng văn hóa khởi nghiệp

Trong thời gian qua, hoạt động tuyên truyền, nâng cao nhận thức về khởi nghiệp tại Thành phố Hà Nội đã được triển khai rộng rãi trên các phương tiện truyền thông; nhiều Diễn đàn, Ngày hội khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, Cuộc thi ý tưởng khởi nghiệp đã được tổ chức và trở thành hoạt động thường niên... Ngoài việc khai trương Cổng thông tin hệ sinh thái khởi nghiệp Thủ đô (startupcity.vn) với hơn 800 doanh nghiệp tham gia, Thành phố cũng đã thành lập Mạng lưới liên kết các tổ chức hỗ trợ doanh nghiệp khởi nghiệp nhằm nâng cao hiệu quả hỗ trợ doanh nghiệp trên địa bàn Thành phố; phối hợp với Bộ Kế hoạch và Đầu tư và Tổ chức Đổi mới sáng tạo toàn cầu Schoolab lần đầu tiên tổ chức Diễn đàn Khởi nghiệp Sáng tạo Hà Nội 2019. Trong 2 năm 2020-2021, Trung tâm Hỗ trợ doanh nghiệp Hà Nội, Sở Kế hoạch và Đầu tư Hà Nội đã phối hợp với 11 đơn vị truyền thông, xây dựng hơn 40 phóng sự, bản tin, tọa đàm; đăng tải trên 50 bài viết với nội dung tuyên truyền về các chính sách hỗ trợ KNST của Thành phố trên các kênh báo điện tử, báo giấy truyền thống (Khắc Kiên, 2022).

(2) Cải cách thủ tục hành chính

Về cải cách thủ tục hành chính, Thành phố Hà Nội đã triển khai nhiều chương trình trợ giúp thủ tục hành chính, pháp lý, cải thiện môi trường kinh doanh như Quyết định số 5742/QĐ-UBND ngày 29/12/2020 phê duyệt Đề án “Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa trên địa bàn Thành phố Hà Nội giai đoạn 2021-2025”; Quyết định số 5743/QĐ-UBND về việc ban hành Kế hoạch cải cách hành chính nhà nước năm 2021 của Thành phố Hà Nội duy trì Chỉ số cải cách hành chính (PARINDEX), cải thiện và nâng cao Chỉ số Hiệu quả quản trị và hành chính công (PAPI) và Chỉ số hài lòng về sự phục vụ hành chính của cơ quan nhà nước (SIPAS) của Thành phố Hà Nội. Theo đó, nhiều giải pháp cải cách thủ tục hành chính, cải thiện môi trường kinh doanh đã được triển khai bao gồm: hỗ trợ phí về đăng ký doanh nghiệp, kinh phí dịch vụ chứng thực chữ ký số trong 1 năm đầu hoạt động; hỗ trợ thuế, kế toán theo phương pháp đơn giản đối với những doanh nghiệp mới thành lập; thực hiện các chính sách miễn, giảm, ưu đãi về thuế đối với doanh nghiệp vừa và nhỏ theo quy định của pháp luật về thuế. Môi trường đầu tư kinh doanh được cải thiện đáng kể, chỉ số năng lực cạnh tranh (PCI) tăng liên tiếp, năm 2021, chỉ số PCI của Hà Nội đạt 68,6 điểm, giúp Hà Nội giữ vững vị trí trong nhóm 10 tỉnh, thành phố có chất lượng điều hành tốt nhất trong số 63 tỉnh, thành phố (VCCI, 2021) và đặc biệt Chỉ số PAPI năm 2021 xếp thứ 9 cả nước, tăng 39 bậc so với năm 2020 (xếp thứ 48) (UNDP, 2021).

(3) Phát triển cơ sở hạ tầng, kỹ thuật, mặt bằng cho hoạt động KNST và Thúc đẩy hoạt động KNST, liên kết, kết nối hệ sinh thái và Hỗ trợ ứng dụng khoa học công nghệ, chuyển giao công nghệ và sản xuất thử nghiệm, thương mại hóa sản phẩm

Mặc dù chỉ mới được hình thành trong một thập kỷ trở lại đây, hệ sinh thái KNST của Hà Nội cơ bản đã bao gồm các thành tố quan trọng với cơ sở ươm tạo, tổ chức thúc đẩy kinh doanh; khu làm việc chung (co-working space), quỹ đầu tư mạo hiểm trong nước và quốc tế đặt văn phòng tại Hà Nội (Bảng 2). Hạ tầng khoa học công nghệ, nhất là các khu công nghệ cao, khu công viên phần mềm, công viên công nghệ thông tin, trung tâm giao dịch, chuyển giao công nghệ... được Thành phố ưu tiên tập trung phát triển (Mai Thanh, 2020). Đến nay, Hà Nội cũng đã hình thành một số khu công nghệ cao đã có tính liên kết ngành ở mức độ nhất định. Khu công nghệ cao Hòa Lạc liên kết giữa hoạt động nghiên cứu và hoạt động triển khai, hoạt động đào tạo nhân lực và hoạt động sản xuất và hình thành một số vườn ươm doanh nghiệp trong các lĩnh vực thực phẩm, công nghệ thông tin, cơ khí chế tạo. Vườn ươm Doanh nghiệp Công nghệ thông tin đổi mới sáng tạo Hà Nội (HBI-IT) ra đời năm 2017 cũng đã thu hút nhiều các dự án khởi nghiệp tham gia vào Vườn ươm thông qua nhiều hoạt động như: hội nghị xúc tiến đầu tư, hội thảo, tọa đàm chia sẻ kinh nghiệm,

kết nối doanh nghiệp... Theo Báo cáo Tổng kết 3 năm của Vườn ươm HBI-IT Thành phố Hà Nội (2017-2019), Vườn ươm HBI-IT đã ươm tạo được 24 dự án, trong đó: 19/24 dự án vẫn còn hoạt động (79,17%), 6 dự án gọi vốn thành công, các dự án còn lại đang trong quá trình đàm phán với các quỹ đầu tư. Ngoài ra, nhiều chương trình hỗ trợ ứng dụng khoa học công nghệ, chuyển giao công nghệ và sản xuất thử nghiệm, thương mại hóa sản phẩm... dành cho dự án/doanh nghiệp KNST đã được Sở Khoa học và Công nghệ xây dựng.

Trong năm 2021, Trung tâm Hỗ trợ doanh nghiệp Hà Nội tham gia hỗ trợ cải tạo, sửa chữa 3 cơ sở ươm tạo; hỗ trợ kinh phí tham gia cơ sở ươm tạo cho 9 doanh nghiệp KNST và hỗ trợ cho 5 doanh nghiệp KNST được ươm tạo tại Trung tâm đổi mới sáng tạo nông nghiệp - Học viện nông nghiệp Việt Nam (Bảng 3).

Với các hoạt động hỗ trợ mạnh mẽ của Thành phố, Hà Nội đang có một hệ sinh thái startup sáng tạo năng động, tích cực nhất nhì cả nước. Những startup nổi tiếng của Việt Nam như Vinagame, Topica, Abivin đều hình thành và phát triển từ Hà Nội. Thành phố cũng là trung tâm để triển khai các sự kiện, chương trình quốc gia như Đề án 844 của Bộ Khoa học và Công nghệ, Đề án 1665 của Bộ Giáo dục và Đào tạo... Qua đó, Thành phố đã khẳng định vị trí trung tâm khởi nghiệp năng động nhất nhì cả nước. Năm 2021, Thành phố Hà Nội vào top 200 trung tâm khởi nghiệp trên toàn cầu (xếp hạng 191, tăng 5 bậc so với năm 2020) theo đánh giá của StartupBlink (2021).

Bảng 2: Hệ sinh thái khởi nghiệp tại Hà Nội

STT	Thành tố	số lượng
1	Vườn ươm	26
2	Tổ chức thúc đẩy kinh doanh	9
3	Khu làm việc chung	34
4	Quỹ đầu tư	24
5	Nhà đầu tư thiên thần	32
6	Mentor	293
7	Startup	1.070

Nguồn: tác giả tổng hợp từ startup.gov.vn

(4) Hỗ trợ tài chính và thúc đẩy hoạt động đầu tư cho KNST

Theo Đề án 4889, số vốn điều lệ dành cho nguồn Quỹ Phát triển khoa học công nghệ tại Thành phố Hà Nội là 60 tỷ đồng. Tuy nhiên, Quyết định ủy thác chưa được phê duyệt chưa triển khai được hoạt động cho vay từ Quỹ Đầu tư nên chưa đề xuất bổ sung nguồn vốn. Trong khi đó, việc hỗ trợ vốn cho các dự án/ doanh nghiệp KNST thông qua tuyển chọn các dự án tại các vườn ươm vẫn chưa thu được kết quả đáng kể (tổng số vốn là 4,1 tỷ đồng theo báo cáo của tổng kết của Vườn ươm HBI-IT).

Về các hình thức hỗ trợ tài chính và tiếp cận tài chính khác, Thành phố đã thực hiện đầy đủ, theo đúng quy định của nhà nước các chính sách ưu đãi về thuế đối với doanh nghiệp KNST. Về Bảo lãnh tín dụng, theo chức năng, nhiệm vụ của Quỹ Đầu tư phát triển Thành phố Hà Nội nhận ủy thác của UBND Thành phố để quản lý nguồn vốn và hoạt động trong các lĩnh vực bảo lãnh tín dụng cho doanh nghiệp nhỏ và vừa. Tuy nhiên, đến nay việc bảo lãnh tín dụng chưa thực hiện được. Nguyên nhân như đã đề cập ở trên do Quyết định ủy thác chưa được phê duyệt, chưa triển khai được hoạt động cho vay từ Quỹ Đầu tư.

(5) Phát triển nguồn nhân lực cho KNST

Công tác hỗ trợ đào tạo nguồn nhân lực cho các dự án/ doanh nghiệp KNST nói riêng được Thành phố đặc biệt chú trọng thông qua nhiều chương trình đào tạo đa dạng như đào tạo kiến thức

khởi sự và quản trị, đào tạo giám đốc điều hành doanh nghiệp (CEO), đào tạo các cố vấn khởi nghiệp (mentor)... Tính đến năm 2020, Vườn ươm HBI-IT đã tổ chức 03 khóa học với 14 dự án khởi nghiệp xuất sắc được trao chứng nhận tốt nghiệp (Duong Hiền, 2020). Năm 2019, Trung tâm Hỗ trợ Doanh nghiệp nhỏ và vừa thuộc Sở Kế hoạch và Đầu tư đã tổ chức 02 khóa học với 120 startup tham gia; 07 hội thảo, tọa đàm về KNST. Năm 2021, mặc dù tình hình dịch bệnh, Trung tâm đã tổ chức nhiều khóa học, hội thảo, tọa đàm về KNST cho các startup điển hình như Webinar: chuyên đổi số, vai trò và tác động của Trí tuệ nhân tạo AI đối với các doanh nghiệp trong kỷ nguyên số (Bảng 3).

Bảng 3: Kết quả triển khai nhiệm vụ Đề án 4889 giai đoạn 2019-2021

TT	Nội dung hỗ trợ	Tiến độ triển khai			
		2018	2019	2020	2021
1	Truyền thông về KNST				
1.1	Truyền thông về các sự kiện khởi nghiệp, quảng bá sản phẩm, mô hình kinh doanh của doanh nghiệp			Hoàn thành hỗ trợ 02 đơn vị truyền thông thực hiện 12 phóng sự truyền hình	Hoàn thành việc ký hợp đồng hỗ trợ nhiệm vụ truyền thông với 09 đơn vị truyền thông; 30 phóng sự, bản tin và trên 50 bài viết báo điện tử, báo giấy.
2	Phát triển nguồn nhân lực cho KNST				
2.1	Đào tạo kiến thức chuyên sâu về KNST cho các tổ chức, cá nhân có dự án KNST			Hoàn thành tổ chức 01 khóa đào tạo cho 60 cá nhân từ các doanh nghiệp KNST	Hoàn thành tổ chức 01 khóa đào tạo cho 60 cá nhân từ các doanh nghiệp KNST.
2.2	Đào tạo nâng cao năng lực hoạt động hỗ trợ của huấn luyện viên/cố vấn KNST		03 khóa	Hoàn thành tổ chức 01 khóa đào tạo cho 60 huấn luyện viên/cố vấn KNST	Hoàn thành tổ chức 01 khóa đào tạo cho 60 huấn luyện viên/cố vấn KNST.
3	Phát triển hạ tầng, kỹ thuật, mặt bằng cho hoạt động KNST				
3.1	Hỗ trợ kinh phí để cải tạo, nâng cấp một số cơ sở ươm tạo, không gian khởi nghiệp. Kinh phí hỗ			Không có đơn vị đủ điều kiện nộp hồ sơ	Hoàn thành việc ký hợp đồng hỗ trợ cho 02 đơn vị đủ điều kiện:

TT	Nội dung hỗ trợ	Tiến độ triển khai	
	trợ 30% tổng mức kinh phí cải tạo sửa chữa hoặc xây mới nhưng không quá 200 triệu đồng/1 đơn vị		
3.2	Hỗ trợ 50% phí tham gia các các cơ sở ương tạo, không gian làm việc chung cho các doanh nghiệp KNST. Kinh phí hỗ trợ tối đa 5 triệu/1 doanh nghiệp (năm 2021 dự kiến hỗ trợ 10 doanh nghiệp)	31 dự án ương tạo	24/31 dự án tốt nghiệp; Không có đơn vị đủ điều kiện nộp hồ sơ
4	Thúc đẩy hoạt động liên kết, kết nối hệ sinh thái KNST		Đã ký hợp đồng hỗ trợ cho 08 doanh nghiệp KNST đủ điều kiện.
4.1	Tổ chức các hội thảo, hội nghị về KNST, kết nối đầu tư trong nước và quốc tế...	03	Hoàn thành tổ chức 07 hội thảo kết nối hệ sinh thái KNST
5	Nhiệm vụ 6: Hỗ trợ ứng dụng khoa học và công nghệ, sản xuất thử nghiệm...		
5.1	Hỗ trợ kinh phí sản xuất thử nghiệm, làm sản phẩm mẫu, hoàn thiện công nghệ cho doanh nghiệp KNST		01 DN đã nộp hồ sơ, trúng tuyển và được hỗ trợ kinh phí để triển khai dự án sản xuất thử nghiệm
5.2	Hỗ trợ kinh phí thương mại hóa sản phẩm: marketing, quảng bá sản phẩm, dịch vụ; tư vấn thành lập doanh nghiệp khoa học và công nghệ (KH&CN) thương mại hóa kết quả nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ, tài sản trí tuệ	19 dự án được thương mại hóa sản phẩm thông qua Vườn ương HBI-IT	Trong giai đoạn 2019-2021 đã có 67 doanh nghiệp chứng nhận là doanh nghiệp KH&CN. Trong số này có 27 doanh nghiệp KNST (chiếm tỷ lệ 37%), chủ yếu hoạt động trong lĩnh vực công nghệ thông tin

TT	Nội dung hỗ trợ	Tiến độ triển khai
6	Nhiệm vụ 7: Hỗ trợ tài chính và thúc đẩy hoạt động đầu tư cho KNST	
6.1	Bổ sung đủ vốn điều lệ cho nguồn Quỹ Khoa học và Công nghệ đã ủy thác cho Quỹ Đầu tư phát triển Thành phố	Quyết định ủy thác chưa được phê duyệt, chưa triển khai được hoạt động cho vay từ Quỹ Đầu tư nên Quỹ Đầu tư chưa đề xuất bổ sung nguồn vốn.
7	Hình thành Trung tâm đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp Hà Nội	Đang đề xuất địa điểm

Nguồn: Sở Kế hoạch và Đầu tư Hà Nội, 2021

(6) Kinh phí và tình hình sử dụng kinh phí để án giai đoạn 2019-2021

Theo báo cáo của Sở Kế hoạch và Đầu tư, Sở Khoa học và Công nghệ, Quỹ Đầu tư và phát triển thành phố, các Sở vẫn chưa giải ngân được hết kinh phí đã bố trí. Đến thời điểm 23/12/2021, các Sở vẫn chưa tổng kết được kinh phí đã giải ngân trong năm. Tuy nhiên, theo báo cáo sơ bộ năm 2021 về cơ bản kinh phí giải ngân không đạt được mục tiêu đề ra.

2.3. Hạn chế, tồn tại

Một là, thông tin về hệ sinh thái khởi nghiệp của Hà Nội còn thiếu và phân tán, thiếu sự kết nối giữa các thành tố của hệ sinh thái. Đặc biệt là, chưa có phương thức, công cụ hỗ trợ thu thập dữ liệu, xử lý dữ liệu, khai thác và cung cấp dữ liệu các thành phần của hệ sinh thái. Thực tế này dẫn tới việc: nhà đầu tư thì không biết tìm doanh nghiệp KNST ở đâu, còn doanh nghiệp KNST không nắm rõ, đầy đủ các chính sách và đầu mối các chính sách hỗ trợ cũng như tiếp cận được các nhà đầu tư.

Bên cạnh đó, cơ quan quản lý chưa có số liệu chính xác về số lượng doanh nghiệp KNST, tổ chức hỗ trợ khởi nghiệp trên địa bàn Hà Nội, do thông tin nằm rải rác ở nhiều cơ quan và chưa được cập nhật thường xuyên, gây nhiều khó khăn trong quản lý và tham mưu, hoạch định chính sách.

Hai là, công tác hỗ trợ và các hoạt động KNST còn diễn ra đơn lẻ, thiếu tính liên thông, liên kết giữa các cơ quan đơn vị thực hiện; Nhiều hoạt động hỗ trợ trong nhiều năm vẫn chưa triển khai được như hỗ trợ sở hữu trí tuệ, ứng dụng công nghệ cao; Trung tâm đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp Hà Nội chưa hình thành dẫn đến việc kết nối hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo rời rạc, tự phát, khó khăn trong công tác triển khai các nhiệm vụ của Đề án. Quyết định ủy thác chưa được phê duyệt, do đó chưa triển khai được hoạt động cho vay từ Quỹ Đầu tư phát triển Hà Nội.

Ba là, thủ tục hành chính rườm rà đặc biệt là thủ tục thanh quyết toán, thủ tục tham gia hỗ trợ về Hỗ trợ ứng dụng, chuyển giao công nghệ; sản xuất thử nghiệm, làm sản phẩm mẫu, hoàn thiện công nghệ cho doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo...; trong khi đó mức hỗ trợ còn thấp so với nhu cầu của doanh nghiệp.

Bốn là, thành tố không thể thiếu trong hệ sinh thái KNST là các nhà đầu tư cho KNST, đặc biệt là quỹ đầu tư mạo hiểm và các nhà đầu tư thiên thần, các doanh nghiệp lớn, các trường đại học/ viện nghiên cứu. Tuy nhiên, cho đến nay Thành phố vẫn thiếu chính sách cụ thể, rõ ràng về khuyến khích đầu tư cho KNST, thúc đẩy liên kết giữa doanh nghiệp - nhà đầu tư - trường đại học/ viện nghiên cứu.

2.4. Nguyên nhân của hạn chế

Thứ nhất, công thông tin, cơ sở dữ liệu, đầu mối duy nhất trong cung cấp thông tin về các thành phần của hệ sinh thái của Hà Nội (vườn ươm, tổ chức thúc đẩy kinh doanh, co-working space, quỹ đầu tư, startup...), các chính sách hỗ trợ của Thành phố, các cơ quan, đơn vị đầu mối hỗ trợ... chưa hoàn thiện.

Thứ hai, mặc dù doanh nghiệp startup được coi là động lực “thúc đẩy tăng trưởng kinh tế Thủ đô nhanh và bền vững” nhưng trên thực tế nguồn lực dành cho việc thực hiện chính sách còn hạn chế. Đặc biệt, KNST là hoạt động mới và khó, cán bộ chuyên trách thiếu kiến thức, kinh nghiệm về lĩnh vực này do đó phải vừa làm vừa học hỏi vừa rút kinh nghiệm cũng ảnh hưởng đến hiệu quả triển khai chính sách.

Thứ ba, mức hỗ trợ còn thấp, chưa đủ sức hấp dẫn với các doanh nghiệp KNST. Vì vậy, các doanh nghiệp KNST không mấy mặn mà với chính sách hỗ trợ của Thành phố. Các gói hỗ trợ về chi phí hợp đồng ứng dụng công nghệ cao, tư vấn sở hữu trí tuệ gần như không có doanh nghiệp tham gia là minh chứng cho thực tế nêu trên¹. Trong khi đó, thiếu vắng sự tham gia của một thành phần rất quan trọng của hệ sinh thái - các tập đoàn, doanh nghiệp lớn trong hỗ trợ, đầu tư cho KNST.

Thứ tư, khung pháp lý, chính sách về KNST vẫn đang trong quá trình hoàn thiện cũng gây khó khăn, lúng túng trong triển khai chính sách. Ví dụ như: sử dụng chung chính sách của doanh nghiệp nhỏ và vừa và doanh nghiệp đổi mới sáng tạo trong hỗ trợ hoàn thiện công nghệ là không hợp lý; hoặc tiêu chí về cơ sở ươm tạo mới được ban hành (2020), tiêu chí về mạng lưới tư vấn viên (tổ chức, cá nhân) về dịch vụ chuyên giao công nghệ, hỗ trợ khởi nghiệp đổi mới sáng tạo vẫn đang trong quá trình hoàn thiện.

Ngoài ra, Covid-19 bùng phát vào cuối năm 2019 và diễn biến phức tạp trong 2 năm tiếp theo (2020, 2021) đã có ảnh hưởng không nhỏ đến kế hoạch tổ chức các sự kiện cần tập trung đông người như các sự kiện xúc tiến đầu tư, ngày hội khởi nghiệp.

3. Kết luận và kiến nghị

Thành phố Hà Nội có rất nhiều lợi thế để trở thành trung tâm KNST năng động nhất cả nước cũng như khu vực. Tuy nhiên, hiệu quả triển khai chính sách hỗ trợ KNST giai đoạn vừa qua vẫn còn nhiều hạn chế. Do đó, để phát huy tiềm năng và lợi thế của Thủ đô, Thành phố cần thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp trong thời gian tới:

Thứ nhất, tổ chức khảo sát các thành phần trong hệ sinh thái khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo của thành phố Hà Nội bao gồm: startup, tổ chức hỗ trợ khởi nghiệp, Mentor, vườn ươm, quỹ đầu tư... để đánh giá hiệu quả, nhu cầu hỗ trợ KNST của các thành phần, kịp thời tháo gỡ khó khăn, vướng mắc, triển khai hiệu quả các nhiệm vụ của Đề án.

Thứ hai, hoàn thiện công thông tin, mô hình tập trung liên kết các đầu mối hỗ trợ KNST, các thành phần của hệ sinh thái Thủ đô (Vườn ươm, các quỹ đầu tư, ngân hàng, mentor, trường đại học và viện nghiên cứu...). Mô hình sẽ giúp cho các nhà đầu tư, các doanh nghiệp startup dễ dàng, nhanh chóng tiếp cận thông tin, chương trình hỗ trợ, tư vấn... trong suốt quá trình phát triển; hỗ trợ các Sở, ngành trong quản lý, triển khai chính sách hiệu quả, thống nhất. Sớm hình thành Trung tâm KNST của Thành phố - đóng vai trò kết nối, dẫn dắt hệ sinh thái KNST, thu hút và liên kết các thành phần của hệ sinh thái KNST.

¹ Theo chia sẻ của lãnh đạo Sở Khoa học và Công Nghệ tại Hội thảo khoa học quốc gia “Kết nối mạng lưới nghiên cứu, xây dựng chính sách về khởi nghiệp sáng tạo” ngày 10 tháng 7 năm 2021.

Thứ ba, tiếp tục đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính, giảm thiểu các thủ tục rườm rà, gây khó khăn cho doanh nghiệp, đặc biệt chú trọng giảm thiểu các điều kiện tiếp cận hỗ trợ không đòi hỏi nguồn lực lớn như đăng ký doanh nghiệp, đào tạo nhằm tạo điều kiện cho nhiều doanh nghiệp tham gia, qua đó tạo ra hỗ trợ rộng khắp, lan tỏa, thúc đẩy hoạt động KNST. Đối với nhóm hỗ trợ cần nguồn lực lớn (hỗ trợ về vốn, tín dụng hay tài trợ tài chính) điều kiện thụ hưởng sẽ thắt chặt, quy trình chặt chẽ hơn, lựa chọn các doanh nghiệp xứng đáng hơn.

Thứ tư, sắp xếp, bố trí đủ nguồn lực cho triển khai chính sách đặc biệt chính sách hỗ trợ tài chính, bảo lãnh tín dụng cho dự án/doanh nghiệp KNST; tiếp tục hoàn thiện các chính sách khuyến khích đầu tư tư nhân, đầu tư mạo hiểm, thúc đẩy sự tham gia của các tập đoàn, doanh nghiệp lớn trên địa bàn Thủ đô trong hỗ trợ, đầu tư cho hoạt động KNST; nghiên cứu xây dựng các cơ chế, chính sách đặc thù của Thành phố tạo lợi thế cạnh tranh trong thu hút đầu tư, khai phá được tiềm năng phát triển cho hoạt động khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của Hà Nội trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp 4.0 hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. UBND TP Hà Nội (2019), *Quyết định 4889/QĐ-UBND ngày 09/9/2019 của UBND thành phố Hà Nội về phê duyệt Đề án hỗ trợ KNST trên địa bàn thành phố Hà Nội giai đoạn 2019-2025*.
2. Sở Khoa học và Công nghệ Hà Nội (2021), *Thông báo về việc Hỗ trợ kinh phí các nhiệm vụ thuộc Đề án Hỗ trợ KNST trên địa bàn thành phố Hà Nội giai đoạn 2019-2025 thuộc trách nhiệm của Sở Khoa học và Công nghệ Thành phố Hà Nội năm 2021*.
3. Sở Kế hoạch và Đầu tư Hà Nội (2021), *Báo cáo tiến độ triển khai thực hiện Đề án “Hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo trên địa bàn TP. Hà Nội giai đoạn 2019-2025”*.
4. UNDP (2021), *Báo cáo chỉ số PAPI 2021*.
5. VCCI (2021), *Báo cáo Chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh (PCI) năm 2021*.
6. Vườn ươm HBI-IT (2019), *Báo cáo Tổng kết 03 năm 2017-2019*.
7. Dương Hiền (2020), “Hội nghị tổng kết 3 năm hoạt động và xúc tiến đầu tư cho các dự án khởi nghiệp của Vườn ươm doanh nghiệp công nghệ thông tin đổi mới sáng tạo Hà Nội”, <http://hanoistartup.vn/2020/01/15/hoi-nghi-tong-ket-3-nam-hoat-dong-va-xuc-tien-dau-tu-cho-cac-du-an-khoi-nghiep-cua-vuon-uom-doanh-nghiep-cong-nghe-thong-tin-doi-moi-sang-tao-ha-noi/>, truy cập ngày 28/02/2022.
8. Khắc Kiên (2022), “Thúc đẩy tinh thần khởi nghiệp sáng tạo Thủ đô”, <https://kinhtedothi.vn/thuc-day-tinh-than-khoi-nghiep-sang-tao-thu-do.html>, truy cập ngày 20/02/2022.
9. Mai Thanh (2020), “Đưa Hà Nội trở thành trung tâm đổi mới, sáng tạo hàng đầu cả nước”, <https://nhandan.com.vn/tranghanoi-tin-chung/ua-ha-noi-tro-thanh-trung-tam-doi-moi-sang-tao-hang-dau-ca-nuoc-609350/>, truy cập ngày 28/02/2022.
10. StartupBlink (2021), *Global Startup Ecosystem Report*, <https://report.startupblink.com/>, truy cập ngày 15/02/2022.